

Afholdsbevægelsen havde gjort sit hjemmearbejde

Thisted kunne tilbyde afholdenhed efter enhver smag

Det tjener intet formål at drukne bekymringer i alkohol. For alkohol er jo gode svømmere. Som bekendt.

Det har - som det også vil være bekendt - ikke forhindret os i til alle tider at fylde os mere end godt var og er.

Hvor man tidligere talte om »drikkeskikken« som »det andet stavnsbånd«, så drejer det sig i dag om »danskernes forbrug af alkoholiske drikke«. Det har altid været betydeligt. Snaps var billigt, og øllet, der i øvrigt ikke var særligt stærkt, var ofte sundere end det forurenede vand, og den megen saltmad øgede den naturlige tørst.

Det er et emne, der lever en halvskjult tilværelse i den lokale historieskrivning og sjældent trækkes frem ved højtidelige lejligheder. Men bekæmpelse af »drikkeskikken« og befrielsen fra »det andet stavnsbånd« var en væsentlig del af thistedboernes liv i slutningen af forrige og langt op i dette århundrede. Aktiviteterne i de mange afholds- og logeselskaber i byen lægger beslag på mange spalter i de lokale aviser.

I 1912 havde Danmarks Afholdsforening henlagt sit årsmøde til Thisted, og det samlede stor tilslutning, hvor der ifølge Thisted Socialdemokrat fra talerstolen blev tordnet mod »indre fjender, frådseri, usædelighed og druknenskab«. Altsammen noget der gang på gang havde væltet kulturer over ende. Og kunne gøre det igen. Det var pointen.

Det var i slutningen af 1800-tallet, en række afholdsorganisationer for alvor havde fået fat i en større del af befolkningen. Deres kendteste leder blev Lars Larsen-Ledet, der vandt en sejr, da regering og folketing fra slutningen af Første Verdenskrig og frem til afslutningen af den næste havde held til at halvere forbruget gennem vedtagelse af skrappe statsafgifter. Forbruget faldt - og afholdsbevægelsen sejrede sig ihjel. Efter Anden Verdenskrig har afgifterne fortsat været høje. Men den almindelige velstandsstigning har dog muliggjort en femdobling af forbruget fra 1950 til 1991.

Historikeren Sidsel Eriksen har foretaget et større »studie i Thisted Afholdsforenings ideologi og arbejde for at forandre mennesker og samfund i årtierne før århundredskiftet«. (»Det andet stavnsbånd« offentliggjort i 1991 i Tidsskriftet Historie. Jyske Samlinger). Hun sætter her et spørgsmål ved, at den ændrede alkoholadfærd udelukkende skyldtes spiritusbeskatningen i 1917 og den næringslovgivning, der i 1912 og 1924 muliggjorde begrænsninger i antallet af beværtninger med ret til udskænkning af alkohol. Efter hendes undersøgelser tyder meget nemlig på, at nøglen til dette forbrugsfald er at finde længere tilbage i tiden - i det lokale afholdsarbejde.

Den samlede afholdsbevægelse havde f. eks. i Thisted omkring århundredskiftet organiseret omkring 15 pct. af den voksne befolkning, og de fleste af tidens store afholdsselskaber havde fået lokalafdelinger i byen. Thisted kunne tilbyde afholdenhed efter enhver smag.

Thisted Afholdsforening var den største og første forening. Den havde i årtiet efter sin stiftelse i 1883 fået flere hundrede medlemmer. En lang række mindre foreninger var skudt op andre steder i Thy. En anden forening i Thisted By, Dannebrog, havde 100 medlemmer. De hørte alle under Danmarks Afholdsforening, der som nævnt henlagde årsmødet til Thisted i 1912. Andre - ofte frafaldne medlemmer fra afholdsforeningerne - sluttede sig sammen i de hemmelige - amerikansk opfundne - Good Templar-ordener ... hvor man måtte drikke hvidtøl. Der var andre ordener, hvor man kaldte hverandre for søstre og brødre og holdt øje med, at ingen i

søskendeflokken lod sig lede i fristelse af djævelen i flasken.

Senere kom den kristelige Det Blå Kors til Thisted med tilknytning til Indre Mission. Og den liberale Det Blå Bånd, der tillod medlemmerne ikke blot at nyde vin til måde, men også at byde alkohol til andre, fik fodfæste i 1905.

Var man utilfreds med en afholdsstrategi, kunne man altid finde en anden.

Men det var nu alvorlige sager, dette her. Og hvis man ikke tog det alvorligt - ja, så kunne man risikere at løbe ind i en overretssagfører Billeskov Jansen, der ikke var sådan at løbe om hjørner med.

Og hvis det alligevel skete, så vidste han nok, hvordan man kunne mobilisere både betjent

Thisted Socialdemokrat 1910.

Det kellersekun så bagefter for Hr. Thisted Socialdemokrat kommet til Thisted og havde fået nogle genstande, og da de kom ud på gaden, var det kendeligt, at de ikke var fuldt ædru, men de gik dog ganske roligt ned ad Vestergade.

Den ene af dem, forøvrigt den der var mindst beruset, gik med en afholdsstjerne på. På Vestergade mødte de overretssagfører Billeskov Jansen, der i en hoven og uforskammet tone antastede den mand, der havde stjernen på, og fordrede stjernen udleveret samt forlangte mandens navn, bopæl og hvilken afholdsforening, han var medlem af.

Da denne nægtede dette, sendte hr. overretssagføreren bud efter politibetjent Larsen, og denne var naturligvis straks klar til at være overretssagføreren til tjeneste.

Larsen indhentede manden på Store Torv, og da denne stadig nægtede at aflevere stjernen og opgive navn og bopæl, blev han arresteret og måtte sidde i hullet til mandag middag, hvorefter han blev lettet for 5 kr.

I rapporten var det oplyst, at han var blevet arresteret, fordi de havde gjort tegn til at ville synge.

Vi er blevet meget forbavsede over denne afgørelse.

Vi finder det ingenlunde rigtigt, at en mand går med afholdsstjerne på, når han nyder spiritus, og vi beklager, at sligt kan passere, men vi har rigtignok aldrig vidst, at en mand kunne arresteres herfor.

Dette skete da sikkert også kun, fordi det var en nidkær afholdsmand som hr. Billeskov Jansen, der følte sig forarget.